

AGATA PISZKO

Kontrola zarządcza w szkołach i placówkach oświatowych

Spis treści

Kontrola zarządcza w szkołach i placówkach oświatowych

1. Geneza kontroli zarządczej	3
2. Istota kontroli zarządczej	4
2.1. Ustawowa definicja kontroli zarządczej	5
2.2. Osoby odpowiedzialne za realizację kontroli zarządczej	6
3. Standardy kontroli zarządczej	8
3.1. Środowisko wewnętrzne.....	9
3.2. Cele i zarządzanie ryzykiem.....	20
3.3. Mechanizmy kontroli	30
3.4. Informacja i komunikacja	43
3.5. Monitorowanie i ocena	45
4. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.....	57
5. Wzory dokumentów	61

Kontrola zarządcza w szkołach i placówkach oświatowych

Wstęp

Od dnia wprowadzenia pojęcia „kontrola zarządcza” w przepisach ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych minęło już ponad pięć lat, jednakże temat ten jest ciągle aktualny. Stosowana praktyka wskazuje na trwałą potrzebę ulepszania procesów związanych z realizacją zapisów ustawowych i to nie tylko w obszarze finansowym, ale także organizacyjnym. Kontroli zarządczej nie sposób zapisać w jednym dokumencie. Zadania kontroli zarządczej powinny być prowadzone w sposób ciągły przez wszystkie osoby zaangażowane w pracę.

Lektura ebooka ma pomóc dyrektorom szkół i placówek oświatowych oraz dyrektorom i pracownikom zespołów ekonomiczno-administracyjnych szkół i placówek oświatowych w prawidłowym zorganizowaniu kontroli zarządczej. Publikacja stanowi również pomocne narzędzie dla pracowników wydziałów edukacji w sprawowaniu nadzoru nad podległymi jednostkami.

W opracowaniu, oprócz części teoretycznej, przedstawiono praktyczne rozwiązania, które mogą być zastosowane w szkole lub placówce oświatowej, oraz wzory dokumentów. Szczególną uwagę poświęcono kwestii analizy ryzyka, która przysparza najwięcej wątpliwości i pytań.

1. Geneza kontroli zarządczej

Do 31 grudnia 2009 r., tj. do czasu wejścia w życie znowelizowanych zapisów ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (dalej: uofp), pojęcie „kontrola zarządcza” było w jednostkach sektora finansów publicznych pojęciem obcym. Na gruncie poprzedniego stanu prawnego, tj. ustawy z 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (dalej: ustawa o finansach publicznych z 2005 r.), funkcjonowało pojęcie „kontrola finansowa”.

Zgodnie z art. 47 ustawy o finansach publicznych z 2005 r., **kontrola finansowa w jednostkach sektora finansów publicznych dotyczyła procesów związanych z gromadzeniem i rozdysponowywaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem.**

Kontrola finansowa obejmowała:

- przeprowadzanie wstępnej oceny celowości zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków,
- badanie i porównanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym w zakresie dotyczącym procesów pobierania i gromadzenia środków publicznych, zaciągania zobowiązań finansowych i dokonywania wydatków ze środków publicznych, udzielania zamówień publicznych oraz zwrotu środków publicznych,
- prowadzenie gospodarki finansowej oraz stosowanie procedur dotyczących tych procesów.

Kierownik jednostki, w tym dyrektor szkoły i placówki oświatowej, zobowiązany był do ustalenia w formie pisemnej procedury dokonywania kontroli finansowej. Przy ustalaniu procedur kierownik jednostki zobowiązany był również do uwzględnienia standardów kontroli finansowej, zgodnych z powszechnie uznanymi standardami. Standardy kontroli finansowej zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów z 30 czerwca 2006 r. w komunikacie nr 13 w sprawie standardów kontroli finansowej w jednostkach sektora finansów publicznych i stanowiły zbiór wskazówek, które kierownicy jednostek powinni byli wykorzystać do tworzenia, oceny i doskonalenia systemów kontroli finansowej w kierowanych przez siebie jednostkach.

Standardy przedstawiono w pięciu obszarach:

- środowisko wewnętrzne,
- zarządzanie ryzykiem,
- mechanizmy kontroli,
- informacja i komunikacja,
- monitorowanie i ocena.

Standardy zostały opracowane przy uwzględnieniu następujących dokumentów:

- „Standardy kontroli wewnętrznej w Komisji Europejskiej” – opracowane przez Komisję Europejską – Dyрекcję Generalną ds. Budżetu,
- „Kontrola wewnętrzna – zintegrowana koncepcja ramowa” oraz „Zarządzanie ryzykiem w przedsiębiorstwie” – raporty opracowane przez Komitet Organizacji Sponsorujących Komisję Treadway – (*Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission – COSO*),
- „Wytyczne w sprawie standardów kontroli wewnętrznej w sektorze publicznym” – przyjęte w 2004 r. przez Międzynarodową Organizację Najwyższych Organów Kontroli/Audytu (*International Organization of Supreme Audit Institutions – INTOSAI*).

Kontrola finansowa określona w ustawie o finansach publicznych z 2005 r. skupiała się na procesach finansowych – bez odniesienia do celów i zadań jednostki. Lukę tę wypełniła kontrola zarządcza.

2. Istota kontroli zarządczej

Pojęcie kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych zostało wprowadzone w przepisach uofp. Kontrola zarządcza w tym ujęciu odnosiła się do celów jednostki, nie utożsamiała się – w przeciwieństwie do kontroli wewnętrznej funkcjonującej na gruncie przepisów ustawy o finansach publicznych z 2005 r. – z procesami związanymi z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych oraz gospodarowaniem mieniem. Z uzasadnienia do projektu ustawy o finansach publicznych wynika,